

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 437/2013-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. septembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky, B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžf 78-88/2012 z 15. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. apríla 2013 doručená sťažnosť Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky, B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietalo porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Sžf 78-88/2012 z 15. januára 2013.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že spoločnosť W. spol. s r. o. (ďalej len „spoločnosť“), zastúpená JUDr. E. K., daňovým poradcom a advokátom, podala na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 9. decembra 2011 žalobu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) o preskúmanie rozhodnutí Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky B. (ďalej len „daňové riaditeľstvo“), právneho predchodcu sťažovateľa. V spojených veciach žiadala preskúmať celkovo 11 rozhodnutí, tieto zrušiť a vec vrátiť sťažovateľovi na ďalšie konanie.

Krajský súd rozsudkom č. k 2 S 202/11-184, 2 S 156-165/12 IČS: 1011201919 z 20. júna 2012 žalobu zamietol.

Najvyšší súd, konajúc o podanom odvolaní spoločnosti, rozsudkom sp. zn. 3 Sžf 78-88/2012 z 15. januára 2013 zmenil rozsudok krajského súdu tak, že napadnuté rozhodnutia daňového riaditeľstva podľa § 250j ods. 2 písm. a) a d) OSP zrušil a vec vrátil sťažovateľovi na ďalšie konanie.

Najvyšší súd uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť spoločnosti náhradu trov konania v sume 1 452 € a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 11 564,74 € na účet právneho zástupcu spoločnosti do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Najvyšší súd o náhrade trov konania rozhodol podľa § 246c ods. 1 prvej vety OSP a § 250k ods. 1 prvej vety OSP v spojení s § 224 ods. 2 OSP tak, že spoločnosti priznal náhradu trov celého konania, keďže bola v konaní úspešná.

Sťažovateľ napáda časť rozsudku najvyššieho súdu týkajúcu sa trov konania.

Sťažovateľ v konkrétnostiach uvádza:

„V danom prípade, žalobca jednou podanou žalobou o preskúmanie rozhodnutí žalovaného preukazoval, že veci skutkovo spolu súvisia a týkajú sa tých istých účastníkov.

Žalobca vyhotovil jednu žalobu, kde v žalobnom petite uviedol 11 rozhodnutí, ktoré žiada zrušiť. V žalobe sa nezaoberá jednotlivými rozhodnutiami, jediný žalobný dôvod sa týka všetkých rozhodnutí, rovnako to platí o jednom dôvode, ktorý sa týka všetkých rozhodnutí v podanom stanovisku z 25. 5. 2012, taktiež na pojednávaniach sa prejednával

žalobný dôvod, ktorý sa týkal všetkých rozhodnutí, neboli prejednávané jednotlivé rozhodnutia, jediný dôvod sa týka všetkých odvolaní proti prvostupňovému rozsudku.

Sťažovateľ zastáva názor, že pri spojených veciach treba postupovať podľa § 13 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.

Právny zástupca žalobcu JUDr. E. K. predloženým vyúčtovaním trov právneho zastúpenia žiadal vyplatiť finančné prostriedky za nevykonané úkony právnej služby. Najvyšší súd Slovenskej republiky mu priznal náhradu uplatnených trov právneho zastúpenia za jedenásťkrát znásobených šesť úkonov právnej služby.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžf/78-88 právoplatným rozsudkom zo dňa 15. 1. 2013 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania určuje, či je základné právo naplnené reálnym obsahom.“

Na základe uvedeného sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Sžf/78-88/2012 z 15. januára 2013 porušené bolo.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Sžf/78-88 z 15. 1. 2013 zrušuje vo výroku o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie a rozhodnutie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd podľa ústavy alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho prerokovania.

Z uvedených hľadísk ústavný súd preskúmal sťažnosť sťažovateľa a predovšetkým konštatoval, že pokiaľ ide o jej obsah, rozhodovanie o náhrade trov súdneho konania tvorí súčasť základného práva na súdnu ochranu, a preto všeobecný súd pri jej poskytovaní môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom, toto základné právo porušiť (II. ÚS 56/05).

V konkrétnostiach treba uviesť, že k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť tak postupom všeobecného súdu založeným na zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii ustanovení Občianskeho súdneho

poriadku upravujúcich náhradu trov konania, ktoré vykazujú znaky svojvôle (napr. v prípade nerešpektovania kogentnej normy prípadne prehnaného formalizmu), ako aj v prípadoch, keď je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výrokom o náhrade trov konania zjavne nedostatočné, a preto nepreskúmateľné. Ústavný súd považuje za nevyhnutné, aby rozhodnutia všeobecných súdov zodpovedali zákonným kritériám nielen v merite veci, aby ich vydaniu predchádzal postup rešpektujúci procesné normy a aby ich odôvodnenia vo vzťahu k výrokom zodpovedali kritériám ustanoveným v § 157 ods. 2 poslednej vete OSP, pretože iba takéto rozhodnutia možno považovať za súladné s princípmi spravodlivého procesu (IV. ÚS 348/2011).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal tú časť napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorá sa týkala úhrady trov konania. Podstatou jeho sťažnosti bolo presvedčenie, že jeho žaloby boli predmetom spojeného konania, pretože „žalobca jednou podanou žalobou o preskúmanie rozhodnutí žalovaného preukazoval, že veci skutkovo spolu súvisia a týkajú sa tých istých účastníkov. Žalobca vyhotovil jednu žalobu, kde v žalobnom petite uviedol 11 rozhodnutí, ktoré žiada zrušiť. V žalobe sa nezaoberá jednotlivými rozhodnutiami, jediný žalobný dôvod sa týka všetkých rozhodnutí, rovnako to platí o jednom dôvode, ktorý sa týka všetkých rozhodnutí v podanom stanovisku z 25. 5. 2012, taktiež na pojednávaniach sa prejednával žalobný dôvod, ktorý sa týkal všetkých rozhodnutí, neboli prejednávané jednotlivé rozhodnutia, jediný dôvod sa týka všetkých odvolaní proti prvostupňovému rozsudku.“. Podľa sťažovateľa mala tejto skutočnosti zodpovedať aj výška náhrady trov konania, takže (a pokiaľ ide o odmenu advokáta) sťažovateľ „zastáva názor, že pri spojených veciach treba postupovať podľa § 13 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.“. Keďže najvyšší súd vo veci sťažovateľa takto nepostupoval a rozhodol o trovách konania v každej z predložených 11 žalôb, tak najvyšší súd „... v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžf/78-88 právoplatným rozsudkom zo dňa 15. 1. 2013 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania určuje, či je základné právo naplnené reálnym obsahom.“.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) upravuje problematiku náhrad a odmien advokátov z viacerých hľadísk. Ustanovenie § 9 uvádzajúce jej druhú hlavu (Tarifná odmena) v odseku 1 ustanovuje, že základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal. Konkrétny výpočet takto stanovených odmien vyhláška upravuje vo vzťahu k jednotlivým druhom súdneho konania, a to v § 10 pre občianske konanie, § 11 ods. 4 pre správne súdnictvo podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku a v § 12 pre trestné konanie a konanie o priestupkoch. Raz určená tarifná odmena môže byť v rámci jednotlivých druhov súdneho konania zvýšená alebo znížená z dôvodov uvedených v § 13 vyhlášky, t. j. v prípade spoločných úkonov advokáta pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb (ods. 2), pri spojení dvoch alebo viacerých vecí v závislosti od tarifnej hodnoty veci s najvyššou hodnotou (ods. 3), v prípade, ak spojenie vecí na spoločné prerokovanie vyplýva priamo zo zákona, sa tarifná odmena určí podľa veci, ktorej hodnota je najvyššia (ods. 4), v prípadoch poskytnutia právnej služby advokátom osobe, ktorá je v hmotnej núdzi (ods. 5). Z uvedeného vyplýva, že buď fakultatívne, alebo zákonné spojenie dvoch alebo viacerých vecí na spoločné prerokovanie má vplyv len na výšku takej tarifnej odmeny advokáta, ktorej sadzba sa určuje z tarifnej hodnoty veci s najvyššou hodnotou (§ 13 ods. 3 a 4 vyhlášky). Jedine v rámci týchto prípadov prichádza do úvahy sťažnosť ústavnému súdu namietajúca výšku tarifnej odmeny advokáta v závislosti od procesného postupu súdu, t. j. spojenia dvoch alebo viacerých vecí na spoločné prerokovanie.

Sťažovateľ však napadol rozsudok najvyššieho súdu prijatý v správnom súdnictve, v rámci ktorého ani určenie a ani prípadné zmeny výšky odmeny advokáta nie sú závislé od spôsobu procesného prerokovania žalôb alebo opravných prostriedkov na zákonnosť rozhodnutí alebo postupov orgánov verejnej správy všeobecným súdom (§ 244 ods. 1 OSP). Podľa 11 ods. 4 vyhlášky je totiž základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania v konaniach podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (Správne súdnictvo), pričom výpočtový základ

vyhláška definuje ako priemernú mesačnú mzdu zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka (§ 1 ods. 3 vyhlášky). Základ tarifnej odmeny v správnom súdnictve tak tvorí skutočnosť, ktorá žiadnym spôsobom nesúvisí s procesným postupom súdu pri prerokovaní žalôb alebo opravných prostriedkov proti rozhodnutiam alebo postupom orgánov verejnej správy. Napriek tomu však sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal výšku priznaných trov právneho zastúpenia práve s poukazom na procesný spôsob prerokovania označených rozhodnutí orgánov verejnej správy najvyšším súdom. Podľa jeho názoru sa práve táto skutočnosť mala prejavovať pri určení výšky trov právneho zastúpenia. Vzhľadom na už uvedené sa preto ústavný súd nemohol stotožniť s použitou argumentáciou sťažovateľa, keďže v správnom súdnictve je pre určenie tarifnej odmeny advokáta rozhodný určený podiel z výpočtového základu, a nie procesný spôsob prerokovania vecí, na čo sťažovateľ poukazoval. Keďže na základe takejto argumentácie bolo zjavne nedôvodné namietat' porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bolo potrebné jeho sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Pre úplnosť ústavný súd uvádza že najvyšší súd pri rozhodovaní o trovách konania postupoval v súlade s ustanoveniami vyhlášky, keď za základ svojho rozhodnutia zobral jej § 11 ods. 4, ktorý určuje základnú sadzbu tarifnej odmeny pre správne súdnictvo ako šestinový podiel z výpočtového základu určeného § 11 ods. 3 vyhlášky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2013